

Examenul de bacalaureat național 2014
Proba E. d)
Filosofie

Varianta 10

Profilul umanist din filiera teoretică și toate profilurile și specializările din filiera vocațională, cu excepția profilului militar.

- **Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.**
- **Timpul de lucru efectiv este de 3 ore.**

I. TÊTEL

(30 pont)

A. Írják a vizsgalapra a helyes válasz betűjét az alábbi esetekre vonatkozóan. Egyetlen válasz lehet helyes.

1. A teleológiai etika elmélete egy olyan típusú etikai gondolkodás, miszerint:
  - a. az erkölcsösség a kötelességből való cselekedetektől vezethető le
  - b. minden cselekedet erkölcsi értéke abban képességben áll, hogy bármely cselekvés által a jót vagy rosszat valósít meg
  - c. annak megfelelően, hogy egy cselekedet erkölcsileg kötelező a belső tulajdonságainak köszönhetően
  - d. amelyben egy erkölcsi cselekedetet a szükségszerűség és az egyetemesség adja
2. Ahhoz, hogy egy kérdéskör az alkalmazott etika tárgya legyen, egyidejűleg két feltételnek kell, hogy megfeleljen:
  - a. legyen egy vitatott kérdés, amit lehetetlen megoldani
  - b. legyen egy vitatott kérdés, explicit nyilvános jelleggel
  - c. legyen egy vitatott kérdés, explicit erkölcsi jelleggel
  - d. legyen egy vitatott kérdés, amely megenged minimum két megoldást
3. Etimológiai szempontból a demokrácia fogalma jelenti:
  - a. minden állampolgár azt tehet, amit akar
  - b. a társadalmi megszorítás bármelyik formájának a kizárását
  - c. a nép hatalmát
  - d. a kormányzásban való részvétel a választott képviselők által
4. Az a filozofus, aki úgy véli, hogy az erkölcsi törvény megjelenik, mint a kategorikus imperatívus a következő:
  - a. J. St. Mill
  - b. Sz. Ágoston
  - c. Imm. Kant
  - d. Arisztotelész
5. J. St. Mill felfogásában, a *legnagyobb boldogság elvének* a jelentése:
  - a. a cselekedetek annyiban jók, amennyiben hozadékuk a boldogság és a rossz, ha ennek az ellenkezőjét eredményezi
  - b. a cselekedetek annyiban jók, amennyiben hozadékuk a boldogtalanság és a rossz, ha ennek az ellenkezőjét eredményezi
  - c. a cselekedetek annyiban jók, amennyiben semmi közük nincs a boldogsághoz és a rosszhoz, ha ezeknek jogi következményük van
  - d. a cselekedetek annyiban jók, amennyiben közük van a boldogsághoz és a rosszhoz, ha pénzübeli következményt eredményez

6. A társadalmi szerződés egy olyan politikai elmélet, mely keretében:
- csak az írásos szerződések lehetnek érvényesek
  - a hatalom azoknak a kezében összpontosul, akik vezetnek
  - a hatalmat kizárólag az állam jelenti
  - a társadalmi szerződés az állam kialakulásának alapját képezi

18 pont

B.

Az *Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatának*, 26. Bekezdése előírja, hogy: *Minden személynek joga van a tanuláshoz.*

- Nevezzenek meg három pozitív jogot! **6 pont**
- Szemléltessék egy konkrét példával a tanuláshoz való jog megsértését. **3 pont**
- Fogalmazzanak meg egy filozófiai kijelentést, amelyben kapcsolatot teremtenek a *jogállam* és az *pozitív jogok* fogalmai között! **3 pont**

II. TÉTEL (30 pont)

Elemezzék tömören filozófiai szempontból az *igazság* kérdéskörét az alábbi támpontok alapján:

- nevezzenek meg egy filozófust, aki az *igazság* kérdéskörével foglalkozott! **4 pont**
- mutassanak be egy filozófiai elméletet/szemléletet, amely az *igazságra* vonatkozik! **10 pont**
- szemléltessék azt a filozófiai elméletet/szemléletet, amit bemutattak egy konkrét szituációs példával a jelenkori társadalomban! **6 pont**
- fogalmazzanak meg egy ellenérvet azzal a elmélettel/szemlélettel szemben, amelyet bemutattak! **6 pont**
- pontosítsák annak a módját, ahogyan elemezni lehet annak a mondatnak az igazságát, hogy „*Minden aggregény nőtlen*”, egy olyan gondolkodó szemszögéből, aki megkülönbözteti az analitikus és a szintetikus ítéleteket! **4 pont**

III. TÉTEL (30 pont)

A. A filozófus megkísérel lefordítani az emberi megértés fogalmaira a létezésnek mély és hatalmas rejtélyét. (...) A filozófus hivatásának tudatában az egészre irányítja értelmező figyelmét és erejét, de amikor körvonalazza tanulmányozási területét, ami gyakran előfordul, oly mértékben mélyül el, hogy a megoldásaiban, ablakokat nyit a lét egésze felé. (...) A filozófiai tudat ott lelhető fel, ahol létrejön és beteljesül az ember felsőbbrendű éberségének valamely terméke. A filozófiai tudatban a filozófia, amely a meglévővel teremtett kapcsolatok legalapvetőbb emberi módja, önmagáról szerez tudomást.

(Lucian Blaga, *A filozófiai tudatról*)

- Az adott szöveg alapján nevezze meg a filozófia két jellemzőjét! **4 pont**
- Nevezzenek meg egy különbséget filozófiai szempontból a szövegben szereplő a filozófia sajátosságára és egy másik felfogás között, ami szintén a filozófia sajátosságára vonatkozik! **6 pont**
- Bizonyítsák be körülbelül egy fél oldalas terjedelemben a *filozófiai tudat* és a *reflektálás* fogalmak közötti viszonyt! **10 pont**

B. Tudjuk, hogy J. P. Sartre számára az *egzisztencia megelőzi az esszenciát*.

- Érveljenek a kijelentésbe foglalt filozófiai felfogás mellett! **6 pont**
- Fogalmazzák meg személyes véleményüket a kijelentésben szereplő filozófiai felfogás aktualitására nézve! **4 pont**